

του **Παναγιώτη Μαυροειδή**

Μέχρι πρότινος περίσσευαν οι διακηρύξεις του **ΣΥΡΙΖΑ** για διαγραφή (του μεγαλύτερου μέρους) του χρέους. Στο εξής οι επιτρεπτές λέξεις είναι επιμήκυνση, ανασχεδιασμός, αναδιάρθρωση και άλλα παρόμοια. **Η συμφωνία της κυβέρνησης με τους δανειστές έχει αποκλείσει ρητά την ονομαστική διαγραφή μέρους του χρέους.** Ο πρόεδρος του Γιούρογκρουπ **Ντάισελμπλουμ** ανέφερε πρόσφατα πως ένα καλό μέτρο για την «ελάφρυνση» του ελληνικού χρέους θα ήταν να τεθεί όριο στο ετήσιο ποσό αποπληρωμής, στο 15%, του ΑΕΠ. Αυτό σημαίνει αιμοδοσία 27 δις το χρόνο!

Αρκετά συχνά, δηλώσεις παραγόντων του **ΔΝΤ** παρουσιάζουν μια άλλη προσέγγιση. Πρόσφατα ο επικεφαλής οικονομολόγος του, **Ολιβιέ Μπλανσάρ**, τόνισε πως οι υπολογισμοί που έχει κάνει το ΔΝΤ κατατείνουν στο συμπέρασμα πως είναι αναγκαία μια μείωση του χρέους της Ελλάδας, είτε μέσω **κούρέματος**, είτε αλλαγής στο χρόνο αποπληρωμής.

Από τη μια φαίνεται να βρίσκεται το ΔΝΤ, αλλά και οι ΗΠΑ και (πιο διστακτικά) η Γαλλία, που θεωρούν απαραίτητη την ελάφρυνση του ελληνικού χρέους, ακόμη και με κάποιο κούρεμα. Από την άλλη, η επιβεβλημένη στην ευρωζώνη γερμανική θέση, που θεωρεί ότι είναι καλύτερα το χρέος να παραμένει ακούνητο, έτσι ώστε να υπάρχει μοχλός πίεσης.

Δεν πρόκειται για διαφορετικούς κόσμους, αλλά για **διαφορετικές οπτικές** του διεθνούς χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου, αλλά και του καπιταλιστικού κόσμου γενικά, στην εξυπηρέτηση των συμφερόντων του.

Ο **κοινός παρανομαστής** είναι ένας σκληρός **διαγωνισμός λιτότητας** και γενικά αντεργατικών μέτρων.

Είτε λοιπόν με «αναδιάρθρωση», είτε με «μερικό κούρεμα», οι απαιτήσεις είναι κοινές.

Πρώτο: Η κυβέρνηση υποχρεούται να ...διαγράψει το αίτημα διαγραφής του χρέους. Πρέπει να συνομολογήσει ότι, το εάν και με ποια μορφή θα γίνει μια αναδιάρθρωση του χρέους, δεν αφορά αποφάσεις της ίδιας αλλά τους πιστωτές της.

Δεύτερο: Σε κάθε περίπτωση, προϋπόθεση και πρόσθετο αντάλλαγμα αποτελεί ο σφαγιασμός της εργαζόμενης κοινωνικής πλειοψηφίας στην Ελλάδα, με πρόσθετα αντιλαϊκά μέτρα.

Η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ έχει αποδεχθεί πλήρως και τα δύο. Απλά κάνει ευχέλαιο, μήπως και από σπόντα προκύψει κάποια ελάφρυνση χρέους οποιασδήποτε μορφής και την παρουσιάσει σαν δική της επιτυχία.

Ακόμη και αυτές οι **υποσχέσεις για ενδεδειγμένο έλεγχο** ώστε να διαπιστωθεί τι πήγε στραβά και γιγαντώθηκε το δημόσιο χρέος και για απόδοση πολιτικών ή/και ποινικών ευθυνών, πήγαν στα αζήτητα. Η **αντίφαση**, από τη μια η κυβέρνηση να δεσμεύεται ότι «θα πληρώσει πλήρως και εγκαίρως όλους τους δανειστές» και από την άλλη να αφήνει να εννοηθεί ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει στη «διαπραγμάτευση» ένα πόρισμα της **Επιτροπής Αλήθειας για το Δημόσιο Χρέος** περί «παράνομου και απεχθούς χρέους» που παρέπεμπε σε απειλή διαγραφής του, λύθηκε πλέον οριστικά. Ο ΣΥΡΙΖΑ δε δίστασε, σε μια επίδειξη πολιτικού αμοραλισμού, να πετάξει στα αζήτητα τόσο τη **Ζ. Κωνσταντοπούλου** όσο και το **Μ. Γλέζο**, που κυρίως συμβόλιζε τις διεκδικήσεις για τις Γερμανικές αποζημιώσεις.

Η εξέλιξη αυτή σχετίζεται με το χαρακτήρα της **πολιτικής αστικής διαχείρισης του ΣΥΡΙΖΑ**, αλλά και με το **χαρακτήρα του δημόσιου χρέους** στην εποχή μας, που δε σχετίζεται κυρίως με εξαιρέσεις του κανόνα και «σκάνδαλα», αλλά αποτελεί σύμπτωμα δομικών χαρακτηριστικών του σύγχρονου καπιταλισμού.

Η κυρίαρχη αφήγηση θέλει το δημόσιο χρέος να είναι χαρακτηριστικό των υπανάπτυκτων μη οργανωμένων με σύγχρονο τρόπο κρατών. Η πραγματικότητα είναι εντελώς διαφορετική. Το 70% του παγκόσμιου δημόσιου χρέους ανήκει σε ΗΠΑ, ΕΕ, Ιαπωνία, δηλαδή στα ανεπτυγμένα καπιταλιστικά κέντρα. **Το χρέος αναπτύσσεται και θεριεύει μαζί με την καπιταλιστική ανάπτυξη.**

Μια άλλη αγαπημένη αναφορά στις κυρίαρχες και επιδερμικές προσεγγίσεις περί χρέους, είναι η καταγγελία του αδηφάγου και «παρασιτικού χρηματοπιστωτικού τομέα» που λυμαίνεται το «παραγωγικό κεφάλαιο».

Πρόκειται για επιφανειακή ανάλυση. **Σχεδόν όλοι οι μεγάλοι πολυεθνικοί πολυκλαδικοί μονοπωλιακοί όμιλοι έχουν ταυτόχρονα και παραγωγική και χρηματοπιστωτική δραστηριότητα.**

Υπάρχει μια παροιμία: «Τζάμπα ξύδι, καλύτερο από το μέλι». Αν λοιπόν μια επένδυση αποδίδει σε ένα κάτοχο κεφαλαίου ένα κέρδος 10% ενώ μια χρηματοπιστωτική αξιοποίηση 5%, το θέμα έχει ενδιαφέρον, διότι το δεύτερο, αν και μικρότερο, είναι άκοπο. Τζάμπα ξύδι... Αν μάλιστα συμβαίνει οι αποδόσεις να είναι σχεδόν ίδιες ή και καλύτερες μέσω μιας δανειοδότησης άλλων, λόγω της τάσης να πέφτει το μέσο ποσοστό κέρδους στο σύγχρονο καπιταλισμό, τότε ακόμη καλύτερα! Δε μιλούμε για τζάμπα ξύδι, αλλά για τζάμπα μέλι...

Ένας άλλος αγαπημένος μύθος είναι αυτός που αρέσκεται να αποδίδει στα «σπάταλα» κράτη τη διόγκωση των χρεών.

Ας ψάξουμε καλύτερα: Στις αρχές του 1970, ορόσημου του τέλους της εποχής των «παχιών αγελάδων» και κατώφλι ενός κύκλου μιας βαθιάς καπιταλιστικής κρίσης, ο νεοφιλελευθερισμός πραγματοποιεί μεγάλες και αλληλοσυνδεόμενες τομές:

- Το καπιταλιστικό κράτος σταδιακά αποχωρεί από βασικούς παραγωγικούς τομείς, αφήνοντας έτσι μεγαλύτερο πεδίο στην ιδιωτική καπιταλιστική δραστηριότητα.
- Μειώνει γενναία την φορολογία του κεφαλαίου που λειτουργούσε ως μηχανισμός μερικής αναδιανομής και εσόδων του, δημιουργώντας πλέον τεράστια δημοσιονομικά ελλείμματα στον εαυτό του.
- Αστικές κυβερνήσεις και κράτη μπαίνουν σε ένα κύκλο καθήλωσης και μείωσης τόσο του άμεσου όσο και του έμμεσου μισθού.

Η διαδικασία αυτή διευρύνει δανειστές και δανειζόμενους.

Από τη μια, το κεφάλαιο είναι σε θέση να δανείζει, καθώς έχει διευρύνει τα κέρδη του (λόγω επέκτασης δράσης σε νέους τομείς), έχει δυνατότητα αποθησαυρισμού καθώς φοροαπαλλάσσεται, ενώ το αστικό κράτος του εξασφαλίζει καθηλωμένους μισθούς.

Από την άλλη, εμφανίζονται δύο κατηγορίες εχόντων ανάγκη δανεισμού. Αφενός, τα ίδια τα καπιταλιστικά κράτη διότι έχουν (τα ίδια) δημιουργήσει ελλείμματα και αφετέρου οι εργαζόμενοι, οι οποίοι μόνο μέσω του δανεισμού μπορούν πλέον να καλύπτουν (τεχνητά και προσωρινά) τα ελλείμματα του πορτοφολιού τους.

Έτσι, χρεομηχανή έχει πλέον στηθεί για τα καλά. Είναι μηχανισμός δημιουργίας (και

ανάταξης) καπιταλιστικού κέρδους, μέσω της μεταφοράς εισοδήματος από τις εργατικές παραγωγικές τάξεις προς το κεφάλαιο και τους κηφήνες του.

Καθόλου τυχαία, με ταχύτατο ρυθμό, γιγαντώνεται το **δημόσιο χρέος** (εσωτερικό και εξωτερικό) στις καπιταλιστικές χώρες, αλλά και το εσωτερικό χρέος των νοικοκυριών. Για το τελευταίο, δυστυχώς δεν μιλάμε όσο πρέπει.

Τα δάνεια όμως, τόσο προς τα κράτη, όσο και προς τα νοικοκυριά, δημιουργούν και βουνά χρέους, μεγαλώνοντας έτσι τα ρίσκα για τους δανειστές.

Κάποια στιγμή λοιπόν, αυτοί που δάνειζαν ακόμη και από αυτά που δεν είχαν, λένε: «Δε θα μπορείτε να πληρώσετε αύριο, οπότε για να διασφαλιστούμε και εμείς, πληρώστε τώρα». Πριν ακόμα αρχίσουν οι κλαψούρες των δανειζόμενων, έχουν την απάντηση: «Ξέρουμε ότι δεν μπορείτε να πληρώσετε τώρα, γι αυτό και έχουμε εναλλακτική διέξοδο».

Ας δούμε τις διάφορες εκδοχές «διεξόδου»:

- Πέρασμα ιδιοκτησίας των δανειζόμενων στους δανειστές ως μορφή εξασφάλισης.
- Νέα δανειοδότηση με βαρύτερους όρους, ακριβώς επειδή η επισφάλεια του δανεισμού είναι μεγαλύτερη.
- Έλεγχος της λειτουργίας από μεριάς των δανειστών.
- Εξασφάλιση αποκλειστικότητας στη δανειακή σχέση έναντι άλλων πηγών.

Ενίστε, αν το ρίσκο είναι εξαιρετικά μεγάλο, μπορεί να γίνει και κάτι άλλο, που δεν αναιρεί αλλά συμπληρώνει τα προηγούμενα: Διαγράφεται μέρος του χρέους! Πιο σωστά, **ανταλλάσσεται χρέος με ιδιοκτησία, εξουσία, κυριαρχία και έλεγχο**. Πρόκειται για μια δεύτερη ζωτική λειτουργία της χρεομηχανής (εκτός της άντλησης κέρδους).

Αν σταματούσαμε στα προηγούμενα θα είχαμε απλά περιγράψει την τοκογλυφική, κερδοσκοπική δράση του καπιταλισμού, σα να είχαμε μία και μόνη, ενιαία, καπιταλιστική οικονομία. Ωστόσο, η άνιση οικονομική ανάπτυξη και ανισόμετη κατανομή πολιτικής εξουσίας, αποτελεί νόμο. Οι καπιταλιστικές ολοκληρώσεις, όπως η **Ευρωπαϊκή Ένωση**, ενισχύουν ποικιλότροπα και καθοριστικά τη **λειτουργία της χρεομηχανής**, ειδικά για τις χώρες της περιφέρειάς της.

Εκτός των άλλων, η μετατροπή -μέσω των μηχανισμών της ΕΕ- του ελληνικού δημόσιου χρέους από ιδιωτικό χρέος (κατά βάση προς τις γαλλικές και γερμανικές τράπεζες), σε επίσημο κρατικό χρέος προς την ΕΕ, τους μηχανισμούς της και τα κράτη μέλη της, από τη

μια έσβησε το ρίσκο του ιδιωτικού κεφαλαίου, από την άλλη **αλυσόδεσε κυριολεκτικά το ζήτημα της διαγραφής του χρέους με αυτό της ρήξης με την ευρωζώνη και την ΕΕ.** Είναι η πρόκληση με την οποία πρέπει να αναμετρηθούμε.

prin.gr